

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та екології

University of Opole (Poland)

International Slavis University (Macedonia)

Cooperative Trade University of Moldova

«Урожайність та якість продукції рослинництва за сучасних технологій вирощування»

присвячена пам'яті професора Г. П. Жмели

30 вересня 2024 року

*Матеріали
Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції
30 вересня 2024 року*

**Полтава
2024**

УДК 633:631.559:006.015.5:631.5

У 71

Редакційна колегія:

Гангур В. В. – завідувач кафедри рослинництва Полтавського державного аграрного університету, доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник.

Бараболя О. В. – доцент кафедри рослинництва, завідувач Науково-дослідної лабораторії якості зерна імені Г. П. Жемели факультету агротехнологій та екології Полтавського державного аграрного університету, кандидат сільськогосподарських наук, доцент.

Шакалій С. М. – доцент кафедри рослинництва, фахівець другої категорії Науково-дослідної лабораторії якості зерна імені Г. П. Жемели факультету агротехнологій та екології Полтавського державного аграрного університету, кандидат сільськогосподарських наук.

Урожайність та якість продукції рослинництва за сучасних технологій вирощування, присвячена пам'яті професора Г. П. Жемели: матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Полтава, 30 верес. 2024 р.). Полтава : ПДАУ, 2024. 211 с.

У збірнику представлені матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, присвяченої пам'яті професора Г. П. Жемели, за результатами досліджень щодо: перспективних напрямів вирощування продукції рослинництва; якості, стандартизації та сертифікації продукції рослинництва; актуальних проблем інноваційної економіки в АПВ, VR технологій в агровиробництві; інноваційних напрямів зберігання та переробки продукції рослинництва, харчових технологіях.

Матеріали призначені для наукових співробітників, викладачів, студентів та здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії вищих навчальних закладів, фахівців і керівників сільськогосподарських та переробних підприємств АПК різної організаційно-правової форми, працівників державного управління, освіти та місцевого самоврядування, всіх, кого цікавить проблематика урожайності й якості продукції рослинництва за сучасних технологій вирощування.

Відповідальність за зміст поданих матеріалів, точність наведених даних і відповідність принципам академічної доброчесності несуть автори. Матеріали видані в авторській редакції.

Рекомендовано до друку Вченою радою Полтавського державного аграрного університету (протокол № 3 від 30.10.2024 року)

<i>Бараболя О. В., Поступаленко А. А.</i>	40
ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА СОРТІВ СОЇ ЗА УРОЖАЙНІСТЮ ЗАЛЕЖНО ВІД ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ	
<i>Шакалій С. М., Ралко А. О., Малишко В. Е.</i>	42
ПЕРСПЕКТИВНА КУЛЬТУРА - РІПАК	
<i>Дрожчана О. У.</i>	43
ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС РОБОТИ З ДОБРИВАМИ	
<i>Ляшенко В. В., Коросташов А. Ю.</i>	45
РОЛЬ МІКРОДОБРИВ У ФОРМУВАННІ ВРОЖАЙНОСТІ ЯЧМЕНЮ ОЗИМОГО	
<i>Ляшенко В. В., Бахір А. А.</i>	48
ВПЛИВ СИСТЕМИ УДОБРЕННЯ НА ВРОЖАЙНІСТЬ І ЯКІСТЬ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ТВЕРДОЇ	
<i>Ляшенко В. В., Рябченко Є. М.</i>	51
ВПЛИВ ФОРМ АЗОТНИХ ДОБРИВ НА ВРОЖАЙНІСТЬ КУКУРУДЗИ	
<i>Ляшенко В. В., Нелюба Н. А.</i>	53
ЗНАЧЕННЯ ІНОКУЛЯЦІЇ У ВИРОЩУВАННІ СОЇ	
<i>Бараболя О. В., Яновський Р. О.</i>	56
СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР	
<i>Рибальченко А. М., Іваненко Р. С.</i>	58
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ У СУЧАСНИХ СОРТІВ ГОРОХУ	
<i>Бараболя О. В., Тарасенко Б. Ю.</i>	60
ВПЛИВ СОРТОВИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ НА РІСТ ТА РОЗВИТОК РОСЛИН	
<i>Власенко Д. В.</i>	63
ШЛЯХИ ВПРОВАДЖЕННЯ ОРГАНІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОЩУВАННЯ КУКУРУДЗИ	
<i>Бараболя О. В., Гавриляк М. В.</i>	67
ПРОДУКТИВНІСТЬ СОРТІВ СОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ	
<i>Бараболя О. В., Латиш А. А.</i>	69
ПОСІВ ТА ВИРОЩУВАННЯ ЯРОЇ ТВЕРДОЇ ПШЕНИЦІ	
<i>Гуцін А. Ю.</i>	71
ВПЛИВ АГРОЕКОЛОГІЧНИХ ЗАХОДІВ ВИРОЩУВАННЯ КУКУРУДЗИ	
<i>Грицай Ю. Ю., Поспєлова Г. Д.</i>	73
ЕЛЕМЕНТИ ЗАХИСТУ СОЇ ВІД ЗБУДНИКІВ ГРИБНИХ ХВОРОБ	
<i>Мороз Є. О., Поспєлова Г. Д., Коваленко Н. П.</i>	75
ЗАХИСТ ГОРОХУ ВІД КОРИНЕВИХ ГНИЛЕЙ ФУЗАРІОЗНОЇ ЕТІОЛОГІЇ	
<i>Філоненко С. В., Бондаренко В. Є.</i>	78

2. Жемела Г.П., Бараболя О.В., Ляшенко В.В., Ляшенко Є.С, Подоляк В.А. Формування продуктивності зерна гібридами кукурудзи залежно від норми висіву. Вісник ПДАА. 2021. № 1. С. 97-105
3. Бараболя О.В. Конкурентоспроможність органічної продукції на зерновому ринку. V Міжнародна науково-практична інтернет-конференція "Хімія, біотехнологія, екологія та освіта". Збірник матеріалів. 20-51 травня 2021 року. Полтава - 2021. С. 182--184.
4. Бараболя. О.В., Кравець С. Особливості росту та розвитку кукурудзи. «Сучасні аспекти і технології у захисті рослин», Мат. IV Міжн. науковопрактична інтернет-конф. Полтава 28 листопада 2023 року ПДАА, 2023. С.128-130

Грицай Юлія Юріївна

здобувач вищої освіти

Поспелова Ганна Дмитрівна

канд. с.-г. наук, доцент

ORCID ID: 0000-0002-8030-1166

Полтавський державний аграрний університет,

м. Полтава

ЕЛЕМЕНТИ ЗАХИСТУ СОЇ ВІД ЗБУДНИКІВ ГРИБНИХ ХВОРОБ

Соя належить до найважливіших культур світового землеробства й успішно використовується для вирішення проблеми збільшення виробництва рослинного білка та олії. За багатством і різноманітністю життєво необхідних речовин соя не має собі рівних: у зерні міститься 24-55 % білка, який є досить збалансованим за амінокислотами, необхідними для життя людей і тварин, його перетравність перевищує 90 %, до 14-27 % жиру, 19-36 % вуглеводів, цілий ряд ферментів, вітамінів, мінеральних елементів та інших корисних речовин [1, 5].

Сучасний ринок олійних культур поставив сою на одне з провідних місць серед олійних культур. Проте, незважаючи на значний потенціал, урожайність сої в Україні залишається нижчою за очікувану – 1,3-1,5 т/га. Одним з резервів збільшення врожайності сої є впровадження у виробництво скоростиглих сортів інтенсивного типу і вдосконалення елементів технології їхнього вирощування [1].

Серед факторів що негативно впливають на урожайність культури є ураженість хворобами. Проведений в період вегетації 2024 року фітосанітарний моніторинг посівів сої в ТОВ «Лип'янка» вказує на присутність різноманітних грибкових хвороб, серед яких найбільшу небезпеку представляв аскохітоз.

Ascochyta sojaecola Abr. уражує всі надземні органи рослин від появи сходів до повного дозрівання. Джерелами первинної інфекції є насіння і рослинні рештки, тому захворювання може проявлятися як коренева гниль. В

господарстві насіння сої обов'язково протрується фунгіцидами, тому захворювання виявлялося лише у вигляді плямистості.

Поширеність аскохітозу досягала 68 %, але інтенсивність розвитку хвороби не перевищувала 23 %. Відсутність продуктивних дощів і високі температури не сприяли активному розвитку аскохітозу. Однак, з метою профілактики та зниження інфекційного тиску протягом вегетації в товаристві використовувалося обприскування посівів фунгіцидами.

Фунгіциди – ефективний інструмент у системі захисту сої від грибкових патогенів. Механізм їх дії полягає у створенні захисного бар'єру на поверхні рослин та проникненні всередину тканин, пригнічуючи розвиток збудників хвороб. Ефективність фунгіцидів визначається комплексом факторів, включаючи фізико-хімічні властивості препарату, біологічні особливості патогена, умови навколишнього середовища та технологію застосування [2, 3].

Варто відмітити, що нераціональне використання фунгіцидів призведе до розвитку резистентності грибів, що значно ускладнює контроль захворювань.

В ТОВ «Лип'янка» для хімічного захисту сої від фітопатогенів використовують оригінальні фунгіциди, дотримуючись регламентів їх застосування. Це дає змогу досягти високої біологічної ефективності і запобігає формуванню резистентності. Перевага надається препаратам в склад яких входять діючі речовини групи похідні триазолів та стробілурини.

Стробілурини рекомендовані на ранніх стадіях розвитку інфекцій, переважно для профілактики поширення аерогенних інфекцій. Доведено, що однокомпонентні препарати на основі стробілуринів (д.р. азоксистробін, піраклостробін та ін.) провокують швидке формування резистентності у фітопатогенних мікроорганізмів. Механізм дії полягає у інгібуванні мітохондріального дихання клітин фітопатогенних грибів.

Триазоли, а саме такі діючі речовини, як пропіконазол, тебуконазол, флутриафол тощо, використовують не тільки на початку розвитку інфекції, а й в період її активного розвитку. Речовини даної хімічної групи інгібують синтез стеролу, що негативно впливає на розвиток вегетативного тіла фітопатогенних грибів [4].

За даними вітчизняних дослідників комплексне застосування хімічного захисту зернобобових культур від хвороб в інтенсивних технологіях в середньому збільшує урожайність культури на 7-10 %. При цьому покращуються показники якості зерна [2].

Отже, пошук і використання нових перспективних фунгіцидів в технологіях вирощування гороху дасть змогу збільшити продуктивність культури, покращити якість отриманої продукції і зробити її більш рентабельною.

Список використаних джерел

1. Балан Г.О., Ткачик С.О. Кластерний аналіз сортів сої по ураженню хворобами в Причорноморському степу України. *Аграрний вісник Причорномор'я*. 2019. Випуск 92. С. 52-61.
2. Красиловець Ю. Г. Оптимізація системи фітосанітарної безпеки зернових колосових культур. *Посібник українського хлібороба*. 2010. С. 38-47.
3. Лич С. В., Кирик М. М., Піковський М. Й., Таранухо Ю. М. Хвороби сої: діагностика, особливості розвитку та заходи захисту. *Пропозиція*. 2014. №1. С.96-98.
4. Пересипка В. Фунгіцидний захист сої. *Агроном*. 2022. <https://www.agronom.com.ua/fungitsydneyj-zahyst-soyi/>
5. Петриченко В. Ф., Патика В. П., Пасічник Л. А. & Пида С. В. Хвороби сої: моніторинг, діагностика, захист: [монографія]. Вінниця: «Віндрук». 2016. 106 с.

Мороз Єва Олександрівна

здобувач вищої освіти

Поспелова Ганна Дмитрівна

канд. с.-г. наук, доцент

ORCID ID: 0000-0002-8030-1166

Коваленко Нінель Павлівна

канд. с.-г. наук, доцент

ORCID ID: 0000-0001-5998-1745

Полтавський державний аграрний університет,
м. Полтава

ЗАХИСТ ГОРОХУ ВІД КОРИНЕВИХ ГНИЛЕЙ ФУЗАРІОЗНОЇ ЕТІОЛОГІЇ

Кореневі гнилі становлять серйозну загрозу для рослинництва в Україні, особливо в регіонах з підвищеною вологістю, хоча деякі види збудників добре розвиваються і в умовах нестійкого зволоження [6].

Горох відноситься до культур які активно уражуються кореневими гнилями протягом усього вегетаційного періоду. Захворювання викликається різними збудниками, але найбільш відомим для степової зони України є фузаріоз [1, 3].

Фузаріозні кореневі гнилі суттєво впливають на фізіологічні процеси що відбуваються в рослинах гороху. Відмічається зниження інтенсивності дихання, що свідчить про загальне пригнічення обміну речовин. Одночасно відбувається значне підвищення активності ферментів поліфенолоксидази та пероксидази, що є характерною реакцією рослин на стрес. Порушується нормальний обмін азоту, вуглеводів та фосфору, що негативно впливає на ріст і розвиток рослин. Пошкодження кореневої системи гороху призводить до порушення живлення рослини, що проявляється в зменшенні вмісту білка